האיש מקדש פרק שני קידושין מו.

מסורת הש"ס

(א) [כמ"י טפקי: רכ], כתובות לט: מכילתא פ' משפטים פרשה ח, ג) [כתובות מח: כריתות ח:], ד) [נדה דיש למחוק "כר יתקר". רש"ש, ע"ש], ה) [יומא פ, ו) [לעיל מד.], ז) [נ"ז שם], ח) [מגיטת לו: מדרש טו. פז:], ט) [כל הפיקח שלפניו ליתא בכת"י, ושם הפיקח היתה מוכלת. ועי' רש"ין], י) [לעיל מ.], כ) [לקמן מז. מח. [לעיל ו: סנהדרין יט: כ"ק לט.], ל) [לקמן מח: [סנהדרין יט:], מ) [כדפו"ר ליתא "מר". ועיין רש"ל], נ) [מל"ל קידושין], ס) [הוכחת הש"ס היא שם כך בהדיא מדלתא לרב מי כדלא ע"ש ופע"ק], פ) [וע"פ תוס' פסחים קו: ד"ה שמקיים], פ) [וע"פ תוס' מגיטת לט ע"ב ד"ה אין לו לו], ל) [כדפו"ר הד"ח], ק) [לעיל ג ע"ש - ע"ב], ר) [נדה דיש להוסיף: אבל אמר לא לך לא לך], ש) [מל"ל מלוה ופרוטה ומלוה].

תורה אור השלם

1. אם מאן יומאן אביה הבתולה: שמות כב טז
2. וכי יפתה איש בתולה אשר לא ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה: שמות כב טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואין לנו פה לאמול: (ב) רש"י ד"ה והא מלוה וכו' ותוס' ד"ה ולפי כו' קודם (שתקנה). מז"מ וי"ב ס"ל שתוזכה:

מוסף רש"י

הובא בפוף המסכת

תוס' ר"י הזקן

טעמא דרב הונא שהרי נעשה בה [מעשה] יתומה בחיי האב. כלומר שעשאה הכל לעצמה ולא עם האב כאילו מת ויש לחוש שמא סילק עצמו ממנה ואמר לה צאי וקבלי קדושיך, ולא שייכא פלוגתייהו בדרב ושמואל כלל. ומסתבר דהלכתא כר' ירמיה וכן דעת הר"ם [תרומות שם] דשולא קאי כוותיה. בין היא. אם רצתה היא לחזור קודם שישמע האב בין אביה כשישמע יכול לעכב. ורב לטעמיה דאמר חיישינן שמא נתרצה האב. ואם נתרצה האב מקודשת. ולמאן דפסק כרב ושמואל [לית] הלכתא כרב אסי דהלמידיה הוא. ולגאונים שפסקו כרבינא אפילו נתרצה האב אינן קדושין כלל ואפילו מת האב קדם שישמע לא עשתה כלום שהרי אינן קדושין כלל, שאין לה לקבל קדושיה בלא רשות אביה. דהא אפילו לרב דאמר דריצוי דאחר מעשה מהני, כל זמן שלא שמע האב ולא נתרצה אחרת בקדושיה וכ"ש לרבינא אם מת האב. **מתני'. התקדשי.** אינו רוצה לקדש אלא באחת. הילכך אם אין באחת שוה פרוטה אע"פ שבשתיהן שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי אבל קדושי ספק הוו כדשמואל דאמר [לעיל יב. א] חיישינן שמא שוה פרוטה במדי. בזו ובזו. בשתים רוצה לקדשה. אינה מקודשת. קידושי ודאי אבל קדושי ספק הוי בדפרישנא. **גמ'.** מאן תנא וכו'. דכי אמר התקדשי לכל דבר ודבר הוי פרש ומשמע דבלא התקדשי הוי כלל ורוצה לקדש בשתיהן בשוה פרוטה מקודשת. ר' שמעון [והיא]. בפרק שבועת הפקדון [שבועות לו. ב] גבי היו חמשה חובעין [אותו] וכפר ונשבע ואח"כ הודה שאינו חייב אלא קרבן שבועה [אחד] עד שאמר לא לך [שבועה] לא לך שבועה לא לך. ת"נ לר' שמעון אם לא אמר התקדשי לכל תורה והמרה לא שנא אמר התקדשי לי בזו ובזו או בזו בלא ו"י כללא הוא. ואם יש בשתיהן שוה פרוטה מקודשת. ור' יהודה ס"ל התם שבועה לא לך ולא לך בו"י חייב על כל אחת ואחת דפרשא הוי, דו"י אשבועה קאי והוי כמ"ד ושבועה לא לך ושבועה לא לך, ז)[ולא לך] בלא ו"י כלל הוי ואינו חייב אלא אחת דשבועתא דפתח בזו ובזו הוי כלל, מדתני בזו ובזו משמע הא בזו בזו פרט, ולר' שמעון ל"ש הכי ול"ש הכי כללא הוי, ולר' יהודה אפשא הו"ל למתני במתני' בזו בזו בלא ו"י, ולר' יוחנן אליבא דר' מאיר לא מצינן לאוקומא דהא אמר ל"ש הכי ול"ש הכי פרשא הוי. ואיכא מאן דפסק כר' שמעון. אריש. דקאמר התקדשי התקדשי. **אלא אסיפא.** דקאמר התקדשי לי בזו. **ואפילו בקמייתא.** אם יש בתמורה ראשונה שאכלה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה ש"פ מקודשת הואיל דעדתה אתמרה אחרונה היא לה קמייתא דמלוה ואינה מקודשת. באחרונה. ואע"ג דקדשה נמי בקמייתא, דהו"ל מלוה,ם) ומלוה ופרוטה דעתה אפרוטה. אינה מקודשת.

דהא קאמר שאם ראשונה שוה פרוטה ולא האחרונה אינה מקודשת דמלוה היא. דעתה אפרוטה. כדפרישנא.

נראין דברי תלמיד. עולא קמסיים למילתיה ואזיל וקאמר נראין דברי ר' ירמיה שהוא תלמידו של רב הונא: **הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב.** בחייו קידשה והשייאה עצמה שלא לדעתו כאילו היא יתומה והוא לאה ומתק לו הפקיר זכות שיש לו בה לו) שמיקתו הולאה דכשלמא נתקדשה לדעתו ונוסת שלא לדעתו איכא למימר כמאן שמיקה מרתת לתת אכל כולי האי לא שמיק: **יכולין לעכב.** הואיל ונעשית קבלה לא נתרלה האב אם באתה לאזור קודם שיתרלה האב מוזרת ולא מהניא מו ריצוי האב: **אין לי.** דיכול למאן דלא אמיה: **היא כו'.** וקמ"ד בפיתה לשם קידושין אשמועינן קרא ולמימר דמלי הדרה בה: **לא תיזלו בתר איפכא.** דבר שאינו: **יכול לשנויי לבו.** קרא בפיתוי שלא לשם קידושין משמעי: **קרא בעי.** למימר דאתיה יכול לעכב וכן היא ומהיכא מיתי לן לאוסרה בהיתא בעילה למימר קידושין הן: **אמר ר"נ לומר שמשלם קנס כמפותה.** קרא לאו לאשמועינן היתרא אינטריך אלא לאשמועינן דכי מעכבא איכי נמי משלם קנס כדין מפותה שהלה המאנס קנסא במיתון האב הכי נמי תלי במיתון דידה: **אי הכי.** קייעמא היא: **היינו.** ולאי דתיינא מהר ימהרנה לו כו': **אמר ליה.** מהא לא תפיינן דאיכא למימר דמצריך לה ז)בקידושי אחריני לדעת אביה: **מתני' ואם לאו אינה מקודשת.** דכיון דאמר התקדשי התקדשי כל חדא וחדא הוו קידושין לאנפי נפשייהו: **היכי אוכלא לאשוה לאשוה.** גנגרא מפרש לה אהייא קאי וטעמא מאי: **גמ' מאן תנא התקדשי התקדשי.** הוא דהוי פרטא אכל חד וחד אבל אוכלא הוא אפי' מנחת נמי **רבא** אמר רב אשי **רכה ר"ש היא.** בשבועות (דף לו:) גבי ממשה תוכעין אותו: **אהייא.** קאי היתה אוכלא: **אילימא אריש.** אם אמר התקדשי התקדשי: **אלא אסיפא.** דאשיבא ליה כללא קאמר אם רצתה היא אוכלא לאשוה לאשוה כו' וכי איכא בחדא שוה פרוטה מיהא מיקדשא: **ואפילו בקמייתא.** ואפילו הלאשוה לו השייא שוה פרוטה אע"פ שאין בחחרונה שוה פרוטה מקודשת: **והא מלוה היא.** כיון דקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא כבר אכלה את הלאשוה קודם (ב) שתקנה אותה בקידושיה הוא זו הלאשוה מלוה גבה: **הרי שלחן כו'.** לומר הרי לנו משנה שויה ואין אנו יודעים לפרשה: **ומיקרבא הנייתה.** מוכנת היתה הנייתה וגלתה את לבה שהיתה חפילה בהן: **ש"מ מדר' אמי.** דשני הא מילתא תלתא: **ש"מ המקדש במלוה אינה מקודשת.** מדקניל הך אתקפתא דפרכינן לעיל והא מלוה היא ואיזדקיק לשנויי עלה מאי בחחרונה קאמר אלמא ס"ל שאינה מקודשת: **ושמע מינה פרוטה ומלוה דעבד אפרוטה.** מדשנייה למתני' הכי דכי יש בחחרונה ש"פ מקודשת ואע"ג דקמייתא מלוה הויא בהדה וכבולהו קדשה דהא כללא חשיב ליה גבי מנחת וקאמר דאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת אלמא קידושי אכולהו קיימי אפ"ה גבי אוכלא דהוו להו מלוה ופרוטה מקודשת בחחרונה: ושמע הלאשוה כבר קודם (ב) שתקנה אותה בקידושיה הויין מלוה גבה וא"ת כיון דבחחרונה קידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא אכלה בפרק האומר (דף נט.) האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום אפי' נתאכלו המעות מקודשת אלמא לאו מלוה ניהו היכא דבחחרונה קידושין אחו לידה ול"ל דיש לחלק דהתם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה וכמוך כך אכלה הלאשוה והשייא איכא למימר דמלוה הן אלגה: **[אימא** גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק ק) מיהו בקל עושה לריכותא] ת"י: ושמע

עין משפט נר מצוה

סב א מי"י פ"ג מהל' אישות הל"ג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' כו סעי' יא:
סג ב ג מי"י פ"ח מהל' עבדה הל"ג שו"ע אה"ע סי' קנז סעיף ג:
סד ד מי"י פ"ה מהל' אישות הלכה כו כז טוש"ע אה"ע סי' לא סעי' ה:
סה ה עיין כס"מ פ"ד מהל' מלוה הלכה יא:
סו ו מי"י פ"ה מהל' אישות הל"ז טוש"ע שם:
סז ז מי"י שם הל"ג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:
סח ח מי"י שם הל"ד טוש"ע שם סעי' יד:

מוסף תוספות

א. הא דשלם קנס במיאון דידה. תוס' טוך. ב. או שבועה. ריטב"א. (וע"ש ובמקנה). ג. דאין שייך לומר שמחלה הקנס אע"ג דעבשיו היא לעצמה כיון דבשעת פיתוי עדיין היא לאב. תוס' טוך. ד. דהתם הוא דיהב לה בדיבור אחד וכיון דגמר דיבורו קודם שנתאכלו המעות אלא שקבע זמן לחול בו הקדושין כי מתאכלי ברשותה מתאכלי אבל הכא שהוא מחלק דיבורו ולא אמר לה התקדשי לי באלו ודאי גלה דעתו שאינו רוצה שיחולו הקדושין כלל עד גמר כולן ועד שתקבל את כולן אינן בידה אלא מקדון בשהיא אוכלת ראשונה הויא לה שלחה יד בספרון וחזרה שם מלוה עלה. רשב"א.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

ביה אכולהו משמשא והוי כמאן דאמר שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ לר' יהודה התקדשי לי בזו ובזו הוי פרט ואם אין באחת שוה פרוטה אינה מקודשת קדושי ודאי. התקדשי לי בזו בזו הוי כלל ואם יש בשתיהן ש"פ מקודשת. וכמימרא דר' מאיר איפליגו אמוראי. שמואל אמר דלר' מאיר הוי אפכא בלא ו"י ור' הוי פרטא דהואיל ולא ערבינהו שבועה אבל חד ותד קאי והוי כמ"ד שבועה לא לך אבל ולא לך ולא לך הואיל וערבינהו בללא הוי. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו בכללא הוי ואם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. התקדשי לי בזו בזו פרט הוי ואם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ור' יוחנן אמר דלר' מאיר לא שנא שבועה לא לך ולא לך או שבועה לא לך לא לך פרטא הוי שלא תמצא כלל לר' מאיר אלא שבועה שאין לכם בידי כלום. ה"נ התקדשי לי בזו ובזו אם בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. הר"ם הביא המשנה פ"ה [מאישות הכ"ז] כמו שהיא ואוקימנא לרישא דתני התקדשי התקדשי כר' שמעון. וגבי שבועת הפקדון (פ"א) [שבועות פ"ז ה"י] כתב שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת. ובגדרים פ"ד [ה"א] פסק כר' מאיר ואליבא דשמואל כמו שכתבנו בגדרים פרק רבי אליעזר [סז. א ד"ה לזה קרבן]. ולא ידעתי לפוף דעתו שדבריו נראים כסותרים. ולכאורה משמע דסיפא דמתני' דהכא כשמואל אליבא דר' מאיר שייכא דתני נראין דברי תלמיד. משמע הכא דרב ירמיה תלמידיה דרב הונא וקשה דבפרק תפלת השחר (ברכות דף מ:) מ)משמע דתלמיד מחבר דרב הוה דקאמר התם רב אלי של שבת בע"ש א"ל רב ירמיה בר אבא מי בדלא א"ל אין בדילנא ומדלא קאמר ליה רב ירמיה מי בדיל מר שמע מינה שהיה לו תלמיד מחבר ונראה דתרי רב ירמיה הוו מ):

בין היא בין אביה יכולין לעכב. ואע"ג דאמר רב לעיל (דף מד:) מיישינן שמא נתרלה האב היינו בתמתא שמעא ושתק אבל היכא דמיתה גילה בדעתו ולא מינעיא אם לא נתרלה האב שיכולה היא לעכב אלא אפי' נתרלה האב יכולה לעכב וא"ת מה יועיל שתעכב אמרי שיתרלה האב הא בידו לקדשה בעל כרחה וי"ל היינו דוקא בתחילת הקידוש אבל היכא דנתקדשה שלא לדעת אביה ואח"כ נתרלה האב ואתה רולה לומר דמקודשת מטעם דזכות הוא לו אמרינן כיון דכתו מעכבת דמזל הוא לו ולא היה מתרלה אם היה יודע דמעכבה ומיהו לפירוש הקונטרס לא קשיא מידי דפי' הואיל ונעשת קבלת הקידושין לא נתרלה האב אם באתה לאזור קודם שיתרלה האב מחזרת ולא מהני אשמו כאן **קרא בעיא.** פי' שלא תהא אשמו באתה ביאה פשיטא דהא אפילו לא יאמר אם באתה כאן שפיתה שלא לשם אשמו דאשמועינן מידוש דכיון היא וכיון אביה יכולין לעכב אבל בשתא לאמימר איכא אשמועינן וליכא לאמימר דקרא ה"ק שאם יבא אביה לקדשה לאותו מפתה שתוכל נתו לאמן דפשיטא שיכול לקדשה בע"כ ומשני לומר שמשלם קנס כמפותה פי' לעולם מיירי שפיתה שלא לשם אישות ואפ"ה אשמועינן רבותא דכי מעכבא איכי שמשלם קנס דכמו דהלה הכתוב קנס דמפותה במיאון האב כך תלוי במיאון דידה ואלמי אינו מועיל לענין שלא תינשא לו דכיון דאביה רולה שתהא אשתו אינה יכולה לעכב אלא מהני שמשלם קנס כאילו האב ממאן מ"א נפקא מינה היכא דבא עליה ואח"כ נתייתמה דהשתא מהני מיאון דידה לעכב שלא תהא אשתו. **אמר** רב יוסף **אי הכי.** בעיותתא ופייעתא היא וכן היה רב יוסף רגיל לומר דלאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כח.) מ"ה היינו דמתרגמינן סקגונא מ"ל אביי לריכה קידושין כו' ולא תפייעיה מהא וי"מ דר"ג בא לייסב לעולם אימא לך שפיתה לשם אישות וגרסי' אלא אמר ר"ג ולא מימא דתיקשי לרב אסי דאמר אביה ולא היא דהא דקאמר הכא דיכולה למאן אינו ר"ל דלא תהא אשתו כיון דרולה אביה אינה יכולה לעכב אלא ר"ל שמשלם קנס כמפותה כלומר כדין שאר מפותות שהאב ממאן כדפי' בקונטרס ופריך רב יוסף בתמיה אי הכי כו':

ואפילו בקמייתא. פי' בקונטרס אפילו הלאשוה או השייא שוה פרוטה אע"ג דאין בחחרונה שוה פרוטה מקודשת והא מלוה היא כיון דהקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם והיא אכלה בדבתורת קידושין אחו לידה ול"ל דיש לחלק דהתם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאכלו אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה וכמוך כך אכלה הלאשוה והשייא איכא למימר דמלוה הן אלגה:

[אימא גמרה ומקניא כו'. אע"ג דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה כדאמרינן בפ"ק ק) מיהו בקל עושה לריכותא] ת"י: ושמע

מ) [נכמ"י טפקי: רכ], כתובות לט: מכילתא פ' משפטים פרשה ח, ג) [כתובות מח: כריתות ח:], ד) [נדה דיש למחוק "כר יתקר". רש"ש, ע"ש], ה) [יומא פ, ו) [לעיל מד.], ז) [נ"ז שם], ח) [מגיטת לו: מדרש טו. פז:], ט) [כל הפיקח שלפניו ליתא בכת"י, ושם הפיקח היתה מוכלת. ועי' רש"ין], י) [לעיל מ.], כ) [לקמן מז. מח. [לעיל ו: סנהדרין יט: כ"ק לט.], ל) [לקמן מח: [סנהדרין יט:], מ) [כדפו"ר ליתא "מר". ועיין רש"ל], נ) [מל"ל קידושין], ס) [הוכחת הש"ס היא שם כך בהדיא מדלתא לרב מי כדלא ע"ש ופע"ק], פ) [וע"פ תוס' פסחים קו: ד"ה שמקיים], פ) [וע"פ תוס' מגיטת לט ע"ב ד"ה אין לו לו], ל) [כדפו"ר הד"ח], ק) [לעיל ג ע"ש - ע"ב], ר) [נדה דיש להוסיף: אבל אמר לא לך לא לך], ש) [מל"ל מלוה ופרוטה ומלוה].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com